

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Quinta. Vt, pro quantitate partium collatarum lucrum dividatur. Cap. VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

expédire hoc tempore consilium dare Fidelibus, ut hoc modo contrahant, quia, sic contrahere, cedit in Mercatorum commodum, & Fideles pecuniam suam negociare volentes, ab usuris se liberant, & tamen lucrum ex sua pecunia reportant.

Quantum lucri Collator pecunia potest acquirere cum dictis tribus contractibus.

13. Denique ad complementum præsentis doctrinæ Inquiret timoratus, quantum lucri possit exposcere pro se, relicto reliquo ipsi socio, pro assicuracionibus dictis. Dat. v. grat. centum, potest nē pro se velle solum sex, ut est in prædictis formulis Cœlestini, an etiam potest plus septem, octo, decem, &c.

Delug. d. 30 de Iust. n. 40. Respondeo, ex Delugo, & lucrum certum, quod potest exigere, debet esse adeo moderatum, ut attento capitali, quod confert, & spe lucri, quod posset esse in tali negociatione appareat, compensari justè periculum, quod alter socius subit circa securitatem capitalis, & certitudinis lucri, quod tibi promittit. Ratio est, quia secus non fati sit justè tanto oneri, quod socius subit assurecandi, tum capitale, tum lucrum.

14. Ex qua doctrina sequitur, aliquando posse, ex centum justè quotannis exposci sex, vel septem, aliquando decem immò aliquando etiam plus, quando nimirum prudentes Mercatores sine fraude judicant, lucrum ex suscepta tali negociatione posse ad eū esse notabile, ut valeat Socius, & decem, & plus tradere Collatori pecuniæ, & cum ea parte lucri quæ ipsi remanet, possit judicari satisfactus de periculo, quod subit per dictas Assicuraciones. Rectè ergo *b Bonac.* cum supposuisset, e posse licitè exposci quinque pro centum addit. *d In Societate trium contractuum* e *libid. n. 3 potest plus exigi, quo negotiatio majus lucrum* d *libid. n. 6 affert.*

15. Ex eadem doctrina sequitur contra, aliquando vix duo, vel tria exposci justè posse ex Centum, quando scilicet ea negociatio, quæ suscipitur, lucrosa valdè non est. Determinent igitur experti, a terna qualitate negociationis, & similibus circumstantiis, quæ circumstantias in simili, nē dicam in eadem re, considerandas ego proponi in dicto tractatu e de Cambiis.

16. Utile est etiam, ad lucrum hoc decernendum, expendere id, quod in simili expendit Valentia. *f* Loquens enim de Emptione *f Val. 10. 3.* Censuræ Realis ex re fructifera ad quinque pro in 2. 2. d. 5 centum cum pacto ex utraque parte, id est 9. 2. 5. p. 2. Vendoris, & Emptoris; ut revendi, & redi- *Ver. Qui* mi quocunque tempore ab iisdem possit, & *ausem.* altero volente, omnino debeat, sic tradit, definire volens quantitatem justè pretii pro dicto Contractu. *Illā est estimatio recta, quæ est prudens, & ea est prudens, quæ est utrique commoda.* Ita ergo in casu nostro, si definitio tanti lucri cedat sine fūco, & fallacia in commodum utriusque Socii, prudente judicio sic decernente, (definitio inquam tanti lucri, non mensurata ex necessitate alterutrius Socii, sed ex vi talis negociationis susceptæ) poterit rectè pronuciari, justè lucrum illud acquiri.

CAPUT VI.

Ut pro Quantitate partium Collatarum lucrum dividatur.

Quæ est Condicio Quinta?

1. Quoniam variis modis partes à Sociis conferri possunt, nam posset unus operam dumtaxat conferre, alter dumtaxat pecuniam, vel unus partem pecuniæ, & operam, alter vero tantummodo pecuniam, vel uterque pecuniam, & nihil operæ, quam operam ponere posset Tertius quilibet ex communi utriusque, immo, & multorum Sociorum pecunia conductus, vel contra, nemo pecuniam sed omnes operam tantummodo, ut quando plures conveniunt, ut lucra omnia ex suis exercitiis acquisita sint communia, nullum capitale conferendo, ideo tunc lucrum erit dividendū, vel in partes æquales, vel proportionales juxta majorem, vel minorem æstimabilitatē eorum, quæ contribuuntur, quod est servari æqualitatem Geometricam, non vero Arithmeticam. Memores enim nos esse oportet Æsopi fabulæ. Leo, Asinus, & Vulpes, in ita Societate, egressi sunt ad venandum. Multa igitur prædā capta, præcepit Leo Asino, ut eam ipsis divideret. Ille, tribus partibus factis æqualiter, ut eligerent, eos hortabatur. At Leo ex canescens Asinum devoravit. Indè Vulpi, ut divideret.

Mmm 2 deret.

deret, mandavit. Illa vero in unam partem omnibus congestis, sibi minimum quoddam seposuit. Tum Leo ipsi. Quis te, o optimâ, dividere sic docuit? & ea: Asini (inquit) calamitas. *Affabulatio Æsopi*. Fabula significat, castigaciones esse hominibus aliorum infortunia. *Affabulatio mea pro re nostra*. Divisionem in Societate juxta singulorum merita esse expediendam. Neque enim par est, utis, qui strenuam, Leonis instar, operam navat, perinde, ac imbellis quilibet, æquali præmio decoretur.

Jam vero, ut facilius in praxim deducatur, quod sic in universum dictum est, subscribamus hic quatuor peculiare casus, seu exempla in hunc modum.

2. Primum exemplum. Petrus in Societatem confert mille aureos, cujus usus prudentis Mercatoris judicio, valet aureis centum, Paulus vero confert operam valentem judicio experti item centum aureis, lucrum vero totum est viginti aureorum. Quomodo finita Societate distribuendum est?

Respondeo, Petrus extrahat primo loco suos mille, deinde accipiat decem, & alius Socius alios decem. Ratio hujus est, quia æquali contributioni, æquale lucrum jure debetur.

a Molin. d. 418. n. 7. Bon. d. 3 de contr. q. 6. p. 4. n. 3. V. Obiter sequitur.

3. Hic adverte, a tunc pro hoc casu, tunc pro alio, lucrum ex Societate esse illud, quod remanet ablatiis expensis, quæ expensæ debent primo loco ex *b* communi lucro solvi. Quare, si in dicto exemplo, ubi lucrum totum fuit viginti aureorum, expensæ fuissent aureorum quinque, lucrum, quod dividi tunc deberet, non essent viginti aureorum, sed dumtaxat aureorum quindecim.

b Vi habetur L. Mutuus ff. pro Socio.

4. Secundum exemplum: Petrus, & Paulus Socii æqualem pecuniam, æqualemque operam ponunt, ita ut Petrus conferat centum, centum item Paulus eum æquali utriusque industria, lucentur autem viginti. Quomodo deinde pecunia, & lucrum sunt distribuenda?

Respondeo, extrahat Petrus centum, additis decem ex lucro, centum extrahat Paulus, additis item decem ex eodem lucro, & facta erit justa & distributio, nam ex opera neuter aliquid potest accipere. Ratio est, quia, ut supponis, non minus pecunia, & industria unius conduxit ad lucrum, quam pecunia, & industria alterius, ergo uterque habebit justè

æqualem pecuniam, & justè neuter ex æquali opera aliquid acquirat.

6. Quid si occurrat negotiatio aliqua, in qua notabiliter plus conducatur opera unius, quam alterius?

Respondeo, tunc non esse mirum, si pro ejusmodi æstimabiliore opera aliquid amplius proportionatum Socius accipiat, ut sic enim censetur & plus conferre in Societatem.

6. Tertium exemplum: Petrus unum ex Sociis confert centum, Paulus vero confert partem pecuniæ v. g. quinquaginta, & operam. Si ex negotiacione pariatur lucrum viginti aureorum, quo modo pecunia, & lucrum distribuendum?

Respondeo. Petrus extrahat suos centum aureos, Paulus vero suos quinquaginta; deinde perpendatur æstimabilitas operæ, & industria dicti Pauli. Si enim hæc Pauli opera in tali negotiacione valeat, quanti valent quinquaginta redituri ad Petrum, juxta id, quot aliquando superius & explicui dividenda, quod est lucrum æqualiter, quia æquale singuli posuerunt. At, si dicta industria valet plus quam quinquaginta, dandum est Paulo aliquid plus, vel minus proportionatum, quod ejusmodi majori, vel minori operæ, seu industriae correspondeat.

7. Quartum exemplum: Petrus, & Paulus nihil pecuniæ conferendo, conveniunt, ut omnia lucra, quæ per decem annos acquirantur ex sua arte navigandi (idem dic de cæteris exercitiis) fiant communia æqualiter: accidit autem, ut Petrus mille acquisiverit, & Paulus vero vix centum. Quomodo dividendum est ejusmodi lucrum?

Respondeo, æqualiter æqualitate Arithmetica, & sic singuli habebunt quingentos, & quinquaginta aureos. Ratio est clara, quia, ut supponimus, quando inita fuit Societas, æquale erat periculum, ut Petrus, vel Paulus plures haberent, vel pauciores, qui confluerent ad ipsum, navigandi causa. Fac te inivisse Societatem cum aliquo includendo, & te plus lucratum esse, quam alium, non nê lucrum æqualiter erit dividendum? Ita sanè, quia fuit contractus fortunæ, & poterat esse contrarium, ut scilicet alius plus lucraretur, quam tu. Pari igitur modo in casu nostro. Atque hanc decisionem habes apud Delugog loquentem de g. simili Societate inita inter duas Curiales Romanas circa lucra ex negotiis expediendis.

8. Qua-

8. Quæres. Petrus, antequam fluat tempus illud decem annorum, cum videat plus nunc acquirere, quam Socius, vult dissolvere Societatem, potestne licite?

Respondeo, non posse, quia contractus ille fuit, (ut supponimus,) iustus, ergo servandus pro statuto tempore est, cum nulla hic culpa intercedat Socii, qui ex se paratus est ad ponendam operam, quam promisit.

CAPUT VII.

Ut dividantur, seu, ut communia sint damna.

Quæ est conditio sexta?

1. Si nullum sit damnum in negotiatione suscepta, totam pecuniam collatam ab uno ex sociis debere, modo explicato, ad ipsum redire, diximus supra. Sed quid, si sit damnum in rebus, vel mercibus ex illa pecunia comparatis? nam, si damnum sit in ipsa pecunia, sive post, sive ante susceptam negotiationem, totam perire Domino jam diximus cap. 5. §. 2.

2. Ut id explicemus, duo genera damnorum hic considerari debent: aliud enim est veluti intrinsecum, eveniens in ipsa re, seu negotiatione suscepta, ut, si pereat navis, à Pyratibus capiuntur merces, &c. Aliud est extrinsecum, estque illud, quod ratione quidem Societatis evenit, at non ipsis mercibus, sed sociis, vel eorum necessariis Ministris pro communi negotiatione, ut, si aliquis ex his laucietur à Latronibus, &c.

Damna intrinseca, cui ex Sociis cedant, si occurrant sine ullius culpa.

& cum opera alterius, ergo ad utrumque Socium pertinet, ergo utrumque ejus damnum sentire fas est.

4. Hinc, si res Societatis furto ablata forte sint, in utriusque socii damnum ablatas fuisse, rectè docet ibidem Bonac.

5. Præciscimus autem à peculiari pacto Assurationis, quo damnum conjiciatur in unum ex sociis: hoc enim, compensatis oneribus, fieri posse supra vidimus, quare tunc, si Assuratori incumbat damnum refarcire, mirum sane non est.

Damna extrinseca, cui ex Sociis cedant, si pari modo, sine ullius culpa, occurrant.

6. Jam verò, si de posterioribus damnis agamus, præmittendum est, ea, vel evenire ex Societate, tanquam ex causa proxima, vel tanquam ex occasione, seu ex causa remota.

7. Tanquam ex causa proxima eveniunt si proximè, propter ipsam negotiationem ex Societate susceptam, accidunt. Unde, si exercens Societatem, naufragium patitur, vel à Latronibus diripiatur, vel, ut defendat collatam mercaturam, vulneretur, & ad vulnus curandum, necessaria remedia, quæ communiter adhiberi solent, expendat, damna hæc dicentur evenisse ex Societate, tanquam ex causa proxima.

At, si quis exercens Societatem, in via v. g. à suo inimico vulneretur, unde multas expensas facere cogatur ad se curandum, vel b. l. Cum eandem Societatem exercet patriam, duobus, §. non sit institutus hæres à suo amico damnum Venit, & hoc accidisse dicetur ex Societate, tanquam §. Damno ex occasione, seu tanquam ex causa remota, l. Fratres, Hac distinctione posita.

8. Dico Primò, damna prioris generis, ff. de Socio, hoc est proxima, debere esse b communia, c Pet. de quia sicuti lucrum ex Societate est commune, Navar. ita, æquum est, ut sint communia damna ex lib. 3. de eadem Societate proximè provenientia. Inst. c. 2.

Id tamen intelligitur in bonis Societatis, non enim tenetur Antonius, v. g. qui contulit centum aureos in Societate, cum Petro conferente suam operam, solvere damna ipsi Petro obvenientia, nisi c cum illis centum aureis collaris, seu cum parte §. de contr. eorum. Ratio est, quia damna debent refarciri ex bonis Societati subjectis; at nunc so-

M m m 3 lum

d Vall.
Narva
summa
17. n. 30.

e Sup.
§. 1. n. 4.
f. d. d. d.
416 §.
417.

2 Bonac. d.
3. de cont.
§. 6. p. m.
4 n. 2. De
l. 30. de
de l. 30. n.
§. 1. Cum
de l. 5.
Quidam
§. Pro So.
§. 8. ad
§. 1. de
de Soc.